

DOI 10.31558/2519-2949.2018.1.24

УДК 327.8

Степанець П. В., Національний університет «Острозька академія»

УЧАСТЬ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ У ПРОЕКТІ ПОБУДОВИ «БІЛОРУСЬКОЇ АЕС» ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗШИРЕННЯ ЇЇ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ

У статті проаналізовано участь Росії в реалізації проекту будівництва «Білоруської АЕС» через призму стратегії розширення політичного впливу РФ та виокремлено політичні, економічні, іншого спектру причини зацікавленості Кремля. В рамках дослідження мотивів активної політики офіційної Москви на цьому напрямку розглянуто економічні умови, які змусили Білорусь повернутися до ідеї побудови атомної електростанції на своїй території, та перешкоди, які перешкоджали офіційному Мінську не тільки стати ініціатором проекту, але і його головним реалізатором. Також проаналізовано економічний аспект потреби залучення РФ до проекту як одного з небагатьох позбавлених політичних претензій до влади Білорусі суб'єктів міжнародних відносин та необхідної умови реалізації енергетичної ініціативи. Для кращого розуміння економічних умов, які змусили Білорусь повернутися до проекту побудови АЕС, проаналізовано також енергетичні відносини між РФ та Білоруссю на сучасному етапі. Окрему увагу приділено участі Росії в цьому проекті та виокремлено основні цілі, які ставить Москва, реалізуючи білоруську енергетичну ідею. При аналізі цілей здійснено розподіл ключових інтересів залежно від рівня їх важливості, що дозволяє простежити різні акценти, які розставляє Кремль в процесі реалізації своєї зовнішньополітичної стратегії. Зокрема, досліджено структуру кожного з рівнів зовнішньополітичних інтересів Росії щодо білоруського енергетичного проекту. Розкриваються також геополітичні наслідки будівництва «Білоруської АЕС» для інтересів РФ, а саме як фактор будівництва та експлуатації атомної електростанції в Білорусі використовується Росією задля зовнішньополітичного тиску на окремі держави регіону. Також зроблено прогноз щодо подальшого розвитку енергетичних відносин двох сусідніх держав та динаміки геополітичного впливу Росії в Білорусі і географічно близьких до неї держав.

Ключові слова: РФ, Білорусь, енергетика, політика, геополітичний вплив, «Білоруська АЕС»

Енергетичний інструмент впливу РФ на суб'єктів-покупців енергоносіїв залишається одним із ключових в арсеналі зовнішньополітичних методів впливу цієї держави. Наявність величезних запасів енергетичних ресурсів та розгалуженої системи логістичного зв'язку на теренах пострадянського простору дозволяє Москві мати перевагу над державами-сусідами та ставити їм свої умови співпраці в енергетичній сфері. Білоруський напрям не є виключенням і разом з українським демонструє ще один вимір енергетичного тиску РФ, якому науковці відводять часто другорядну роль – електроенергетика. Значна потреба Білорусі у електриці в поєднанні з величезними інвестиційними потужностями російських енергетичних компаній створюють для Кремля максимально вигідні можливості збільшення свого впливу в союзній державі. Саме атомна енергетика в білоруському випадку стала тією «больовою точкою», на яку Кремль прагне натиснути задля здобуття більшого політичного впливу. Тому важливою є потреба комплексного аналізу проекту «Білоруської АЕС» та ролі Росії в ньому, адже результат такого дослідження дозволить зрозуміти алгоритми та механізми зовнішньополітичної стратегії РФ в енергетичному секторі.

Дослідженням проблематики електроенергетичних відносин Росії та Білорусі займаються переважно закордонні науковці та аналітичні центри, серед яких слід виділити В. Кравченко [5] та В. Костюгову [4], які аналізували розвиток внутрішнього ринку електроенергії Білорусі та позиції РФ на цьому ринку; аналітичний центр «Декомиссия» [14], який підготував комплексне дослідження енергетичної стратегії РФ в регіоні Балтики та на території Білорусі; аналітичний підрозділ Секретаріату Енергетичної Хартії [12], який значну увагу приділив причинам та передумовам початку реалізації проекту «Білоруської АЕС». Проте варто зауважити, що дослідження цієї проблематики характеризуються значним рівнем політизації та ідеологічної заангажованості навіть в наукових колах, тому базою для цієї статті послугували матеріали первинної інформації.

Серед невирішених частин дослідження, яким практично не приділялася увага вітчизняними та закордонними науковцями, варто виокремити потребу аналізу ролі РФ в реалізації проекту «Білоруської АЕС» в контексті загальної геополітичної стратегії Кремля, спрямованої на збільшення залежності сусідніх держав. Саме на цьому аспекті і буде уявлятися аналітична частина цієї статті.

Цілі статті:

1. дослідити передумови та основні причини запуску проекту «Білоруської АЕС»;
2. проаналізувати роль РФ на ринку електроенергетики Білорусі;
3. простежити коротко-, середньострокові інтереси РФ в реалізації проекту атомної електростанції;
4. проаналізувати довгострокові, стратегічні інтереси Росії на білоруському напрямку;
5. зробити прогноз подальшого розвитку зовнішньополітичної стратегії РФ щодо «Білоруської АЕС» та її геополітичного використання задля задоволення власних національних інтересів.

Проект побудови першої атомної електростанції в Білорусі обговорювався ще з середини ХХ століття, коли радянська влада розглядала запуск у дію білоруської електростанції як варіант збільшення енергетичних потужностей Білоруської РСР задля задоволення її внутрішніх енергетичних потреб. Проте деактуалізація проекту у 80-х роках через рішення розвивати, в першу чергу, теплоенергетику та врахування фактору аварії на Чорнобильській АЕС відсунули цю ініціативу на задній план та фактично поставили державу перед необхідністю купувати електроенергію у сусідніх республік. Не сприяли відродженню інтересу до проекту процеси розпаду СРСР та наступні складні періоди політико-економічного становлення пострадянських держав, що, безумовно, негативно впливало на можливості Білорусі в питанні запуску великих економічних проектів [14].

Фактичне відновлення прагнення Білорусі побудувати власну атомну електростанцію відбулося в 2006 році, коли було визначено можливі варіанти розміщення станції. Рішення відродити проект було продиктоване, в першу чергу, економічним фактором, а саме перевищенням рівня споживання електроенергії в державі над рівнем виробництва, яке простежувалося всі роки незалежності Білорусі. Зокрема, у 1995 р. Білорусь виробляла 24,9 млрд кВт-год.; в 2000 – 26,1; в 2005 – 31, але споживання електроенергії у ці роки трималося на рівнях 32,1 (1995), 33,3 (2000) та 34,5 (2005). Хоча ми все ж можемо простежити процес збільшення обсягів виробництва електроенергії Білоруссю, але на рівень повного задоволення власних потреб держава вийти так і не змогла [12]. До прикладу, в 2016 р. Білорусь виробила 30,04 млрд кВт-год. електроенергії, але спожила 36,3 млрд, що дозволяє стверджувати про триваючу проблему залежності Білорусі від імпорту електрики [9].

Іншим важливим чинником, який змусив владу Білорусі повернутися до ідеї будівництва АЕС, стала проблема диспропорції структури джерел вироблення електрики. Ключовим ресурсом для вироблення електрики в державі є імпортований з РФ природний газ, частка якого у обсягах сировини для вироблення електроенергії не опускається нижче 80%, що говорить про практично тотальну залежність Білорусі від імпорту з РФ [13]. Така ситуація, в поєднанні з неодноразовими енергетичними кризами у відносинах двох держав, змушує білоруську сторону шукати варіанти виходу з-під енергетичного ковпака Кремля, одним з варіантів якого є розвиток атомної енергетики.

Проте реалізація ініціатив щодо енергетичної незалежності Білорусі потребувала значних інвестиційних вливань, якими Мінськ не володів. Пошук партнера був обмежений політичним аспектом сприйняття Білорусі у світі, а саме як авторитарної держави із закритою економікою та непрозорими економічними правилами гри. Цей фактор значно звузив коло потенційних інвесторів, а фактично звузив до одного – Російської Федерації, чия державна корпорація «Росатом» є однією з найбільших компаній в світі, які займаються атомною енергетикою, та має ресурси для втілення в життя проекту побудови атомної електростанції. Попри те, що інтерес до проекту виявляли компанії із США, Китаю та Чехії, саме пропозиція РФ була прийнята Білоруссю як найбільш економічно вигідна.

15 березня 2011 р. в рамках візиту прем'єр-міністра РФ В. Путіна до Мінська було оголошено про підписання угоди про співробітництво між двома державами в будівництві «Білоруської АЕС». В рамках цієї ж зустрічі РФ погодилася надати Білорусі кредит в обсязі 10 млрд. доларів на будівництво АЕС, що фактично перетворювало Росію в єдиного інвестора проекту, адже саме ця сума є і оціночною вартістю реалізації проекту [8]. Технічне закріплення домовленостей на найвищому рівні відбулося 11 жовтня 2011 р., коли ЗАТ «Атомстройэкспорт» (ключовим пакетом акцій в якому володіє російський економічний гігант «Росатом») та білоруська «Дирекція будівництва атомної електростанції» підписали контракт на будівництво двох енергоблоків

«Білоруської АЕС», запуск у дію яких планували на 2019 та 2020 р. відповідно [11]. Саме ці дві події поклали початок активному втручання Кремля в процес будівництва АЕС та зародженню нової енергетичної політики щодо Білорусі. Тому слід максимально детально проаналізувати причини зацікавлення РФ в цьому проекті та ключові цілі, які ставить Кремль, втягнувши себе в цю енергетичну ініціативу.

Перш за все, слід зупинитися на причинах та мотивах. Вище було уже наголошено на тому, що РФ є ключовим експортером природного газу до Білорусі, який слугує для Мінська основним ресурсом для вироблення електроенергії. Це дозволяє нам говорити про те, що РФ де-факто володіє контролем над процесом вироблення електрики в Білорусі і впливає на ринок електрики Білорусі через інструмент газового тиску. Проте вплив Москви на цьому не обмежується, адже Росія є також ключовим експортером електроенергії до Білорусі та забезпечує сусіда електрикою, яка покриває дефіцит виробленої енергії всередині держави. Починаючи з 2012 р., щорічно російська енергетична компанія «Интер РАО» постачає близько 3 млрд кВт-год. електрики до Білорусі, що робить Росію найбільшим експортером електрики до країни [2]. Хоча останніми роками простежується тенденція на зниження обсягів імпорту електрики з РФ, Кремль все ж зберігає домінуючу роль на енергетичному ринку Білорусі. Як ми можемо помітити, Російська Федерація фактично володіє контролем як над сировинною частиною вироблення електроенергії Білорусі, так і над прямими поставками електрики до держави.

Виникає логічне запитання – в чому полягає інтерес Кремля в будівництві АЕС для свого західного сусіда? Адже фактично це дозволить Білорусі відмовитися від імпорту електрики з Росії та, більше того, розпочати власний експорт електроенергії до інших держав. Також Білорусь у такому випадку зуміє дещо знизити власну залежність від станцій теплоенергетики, а отже і від російського газу.

Перш за все, варто наголосити, що дії РФ по залученню до проекту атомної електростанції в Білорусі мають у собі ознаки ситуативної реакції на зміну реальності. Чітка позиція Мінська щодо потреби АЕС та проведення політики на пошук виконавця державного замовлення створило ситуацію незворотності рішення Білорусі, а поява в списку зацікавлених в проекті США, Китаю змусили Москву діяти на випередження та включитися в інвестиційну боротьбу за цей проект [1]. Проте РФ переслідувала у цій ініціативі і більш тривалі та комплексні інтереси. Зацікавленість Росії у цьому проекті варто розглядати на двох рівнях: коротко-, середньостроковому (тактичному) та довгостроковому (стратегічному).

На тактичному рівні слід виокремити фінансову зацікавленість. Укладання багатомільярдних контрактів з Республікою Білорусь на будівництво АЕС дозволяє РФ отримати значні прибутки, адже подібного роду проекти є дуже дорогими, про що свідчить оцінка білоруського проекту у приблизно 10 млрд. доларів. Такі проекти характеризуються також наростаючою вартістю по ходу реалізації, тому слід розуміти, що перша оцінка вартості, швидше за все, буде перевищена доволі суттєво (станом на 2017 р. офіційно було оголошено про те, що вартість уже становить близько 11 млрд дол.) [10].

Іншим важливим тактичним моментом є те, що РФ стала ключовим кредитором Білорусі в цьому проекті, тому банківська система Росії може розраховувати на значні фінансові вливання від цієї угоди, а Кремль зберігає за собою інструмент фінансового тиску на білоруську сторону. Варто наголосити, що Москва надала Мінську валютний кредит у 2011 р., тому в умовах девальваційних процесів, які простежуються в РФ та Білорусі від 2014 р., борговий тягар стає важчим для Мінська, в той час як Москва отримує значно більші прибутки, ніж було заплановано спочатку. Цей нюанс дозволяє РФ здійснювати ще потужніший фінансовий тиск на свого сусіда, для якого обслуговування боргу стає непростим завданням в умовах стагнаційної економічної ситуації.

Проте найважливішим є стратегічний рівень зацікавленості РФ, на якому Кремль реалізує свої політичні амбіції. Для того, щоб максимально об'єктивно дослідити цей рівень, слід проаналізувати фактор економічної доцільності «Білоруської АЕС» для Білорусі, адже саме ця категорія є найбільш показовою з точки зору планів РФ. Попередньо ми вже зупинилися на тому, що Білорусь стикається з проблемою дефіциту електроенергії, що змушує державу імпортувати енергію з РФ. Ця проблема енергетичного ринку буде ліквідована у разі успішного запуску енергоблоків «Білоруської АЕС», що позбавить державу потреби імпорту, але і утвориться надлишок електроенергії, збутом якої має займатися білоруська сторона. За офіційними даними міністерства енергетики Білорусі після запуску двох енергоблоків у 2020 р. АЕС зможе забезпечити державу 17 млрд. кВт-год., що станом на 2017 р. становить 40% від всього обсягу виробленої в Білорусі електроенергії [6]. Дефіцит на ринку значно менший за такий обсяг, тому довгий час Мінськ

планував реалізувати надлишки на східноєвропейському ринку, а саме в Литві (варто зауважити, що «Білоруська АЕС» будеється в безпосередній близькості до білорусько-литовського кордону).

Проте ці плани зазнали нищівного удару після приєднання Литви в 2016 р. до електросистем Польщі та Швеції. Таке рішення литовської влади стало наслідком усвідомлення серйозності енергетичної загрози від РФ, яка актуалізувалася з початком агресивної політики РФ в Україні в 2014 р. Також варто наголосити, що Литва, перебуваючи в європейській енергосистемі, отримує можливість отримання енергоносіїв з держав ЄС за прозорішими правилами та кращою ціновою політикою. Не останню роль в скептичному ставленні Литви до проекту «Білоруської АЕС» відіграє проблемна реалізація цього проекту, особливо це стосується відсутності екологічної прозорості та невідповідності проектних норм загальноєвропейським стандартам розвитку атомної енергетики [16].

Відмову від білоруської електрики була офіційно закріплено і на законодавчому рівні. В квітні 2017 р. литовським сеймом було прийнято закон, яким забороняється купівля електроенергії з «небезпечних АЕС третіх країн», в число яких було включено «Білоруську АЕС». Також литовською стороною законодавчо було відмовлено Білорусі у використанні литовської енергетичної інфраструктури для експорту електроенергії у інші держави ЄС [17]. Варто зауважити, що рішення влади Литви було підтримане іншими балтійськими державами, які теж висловили занепокоєння щодо безпечності «Білоруської АЕС» в екологічній, економічній та політичній сферах, адже цей проект розглядається балтійськими державами як економіко-політичний проект РФ [15].

Тому можна з впевненістю стверджувати, що білоруська ініціатива не сприймається литовською стороною як хороша економічна альтернатива європейським експортерам. Більше того, європейська держава вбачає у цьому проекті виклики політичного характеру, а саме потенційне узалежнення ЄС від російських енергоносіїв.

Інші сусідні держави, які розглядалися білоруською стороною як потенційні покупці, Україна та Польща, теж відмовилися від купівлі білоруської електрики. Зокрема Україна володіє власними надлишками електроенергії і є загальновизнаним експортером електроенергії в Східній Європі, що робить Україну конкурентом Білорусі на ринку енергоносіїв, а польська сторона оголосила в 2017 р. про демонтаж на своїй території електролінії «Россь-Белосток», яка б могла слугувати енергетичним шляхом для білоруської електрики [3]. Таке рішення польської влади свідчить про фактично повну відмову від імпорту електроенергії з білоруського напрямку.

В таких умовах почалося активне обговорення між Білоруссю та РФ питання щодо потенційних закупівель електроенергії останньою, хоча варто зазначити, що економічної потреби у цьому Росія не відчуває. Згода Москви на подібний крок є чітким індикатором політичної зацікавленості в такому торговельному варіанті. Адже на додачу до економічного зиску від реалізації проекту будівництва АЕС, РФ отримує можливість впливати на Білорусь як продавця, в якого немає альтернативи для поставок. Такі умови значно розширюють поле для маневру енергетичній дипломатії в питанні переговорів з Білоруссю щодо ціни на інші енергоносії. Слід зауважити, що подібні стратегії закупівель енергоносіїв, в яких немає економічної потреби, РФ використовує щодо газу та нафти, імпортуючи ці енергоносії з держав-конкурентів, тим самим понижуючи їх експортний потенціал на ключових ринках збуту російських енергоносіїв та узалежнюючи від російського ринку збуту.

Проте не тільки можливості використання тиску покупця зумовлюють появу геополітичного важеля впливу на Білорусь. Іншим важливим фактором є залежність побудованих РФ атомних електростанцій від ядерного палива російського виробництва. В умовах банкрутства іншого світового гіганта з виготовлення ядерного палива «Westinghouse Electric», про яке було оголошено в березні 2017 р. [18], Білорусь втратила можливість диверсифікації поставок палива, адже саме ця компанія та «Росатом» є найбільшими компаніями у сфері ядерної енергетики, які практично монополізують світовий ринок ядерного палива. Білорусь, запустивши у дію «Білоруську АЕС» де-факто ставить себе у пряму залежність від російської сировини [7].

Стратегічні інтереси РФ в проекті «Білоруської АЕС» не обмежуються виключно територією Білорусі та економічною сферою. Важливою деталлю участі Кремля в проекті є те, що за планом будівництва для охолодження реакторів АЕС буде використано води річки Неріс, притоки водного басейну Нямунаса, основного джерела питної води в Литві. Таким чином РФ отримує важіль тиску на Литву у гуманітарній сфері, одній з базових сфер впливу.

Також слід звернути увагу на те, що географічним місцем розташування «Білоруської АЕС» є територія безпосередньої близькості до кордону з Литвою. Враховуючи сучасний геополітичний контекст, а саме мілітаризацію територій межування зон російського військового впливу та держав НАТО, то будівництво такого стратегічного об'єкту може слугувати приводом для Кремля для

посилення своєї військової присутності в Білорусі як гарантії безпеки АЕС від провокацій держав НАТО [14].

Прогнозуючи подальші зовнішньополітичні акції РФ у проблематиці політичного та геополітичного виміру «Білоруської АЕС», варто наголосити, що попри шквал критики зі сторони європейських держав та фактичну економічно-експортну невідповідність станції для Білорусі, проект все ж рухається до етапу запуску в дію першого реактора, що має відбутися в 2019 р. Чітка позиція прибалтійських держав та відсутність зацікавлення в імпорті електрики з АЕС з боку інших держав сусідів (окрім РФ) створюють ситуацію потреби білоруської сторони до контакту з Москвою щодо купівлі надлишків електроенергії. Цілком ймовірним є те, що фактор електрики буде використаний російською стороною у переговорах щодо обсягів та ціни закупівель нафти та газу Білоруссю, адже тепер Кремль володіє ще однією серйозною енергетичною картою. Варто також наголосити, що Білорусь стає не просто залежним продавцем, але й змушена купувати ядерне паливо російського виробництва, що знову ж може бути використаним РФ задля просування своїх інтересів в Білорусі. Не варто і відкидати можливості різного роду провокацій зі сторони РФ та прибалтійських держав, адже «Білоруська АЕС» для двох сторін є об'єктом стратегічної важливості та потенційної стратегічної загрози.

Підсумовуючи, слід наголосити, що проект побудови «Білоруської АЕС» розвивався не одне десятиріччя, проте перейшов до рівня практичного втілення тільки в середині 2000-х р. Активізація відбулася у зв'язку з рішенням влади Білорусі вирішити власні економічні проблеми на ринку електроенергії, а саме наявність значного дефіциту внутрішньо виробленої електроенергії та залежність електрогенеруючих підприємств Білорусі від імпорту природного газу з РФ.

В умовах фактичної безальтернативності в пошуку інвесторів для даного проекту Білорусь була змушена пристати на пропозицію Росії, яка виступила не тільки у ролі головного виконавця проекту, але й головного кредитора Білорусі. Попри, на перший погляд, очевидність економічних загроз, які становить запланована атомна станція для інтересів Росії в Білорусі, Кремль вбачає в цьому проекті переваги політичного характеру, а також планує отримати короткострокові тактичні зиски з цього проекту.

Зокрема, РФ завдяки цій інвестиції та кредитуванню Білорусі отримує можливість значно підвищити прибутки «Росатома» та банківського сектора РФ, а також отримує контроль над атомною сферою сусідньої держави. Стратегічні ж інтереси полягають у тому, що фактична безальтернативність в питанні потенційних покупців надлишків електроенергії, виробленої «Білоруською АЕС» для Білорусі, зумовлює потребу Мінська шукати діалогу з Москвою з ціллю отримання доступу до російського споживчого енергетичного ринку. Тому можна припустити, що пожертвування Кремлем економічних інтересів у формі можливості експортування великих обсягів газу та електрики до Білорусі, яке безумовно знизиться з запуском у дію енергоблоків «Білоруської АЕС», продиктоване більш далекоглядними планами, а саме поглибленням політичної та економічної залежності Білорусі від Росії. Прагнення ізолювати енергетичний потенціал сусідньої держави від зовнішніх ринків збуту перетворює Білорусь в енергонезалежну державу (в сфері електрики) з точки зору покупця, але узалежнює Мінськ як продавця електрики.

Перспективними напрямками в подальших дослідженнях на дану тематику є аналіз електроенергетичної співпраці між РФ та Білоруссю в контексті нафтогазових криз у відносинах двох держав, що дозволить здійснити більш комплексну оцінку економічного виміру енергетичного тиску РФ на сусідню державу. Також цікавим є подальше дослідження місця «Білоруської АЕС» в прибалтійському сегменті зовнішньополітичної стратегії РФ, а отже і місця «Білоруської АЕС» у відносинах Росії та ЄС.

Бібліографічний список:

1. БелАЭС [Електронний ресурс] / БЕЛНОВОСТИ. – Режим доступу: <https://www.belnovosti.by/belaes>
2. Белоруссия отсоединяется от России [Електронний ресурс] / Газета.RU. – Режим доступу: <https://www.gazeta.ru/business/2017/12/20/11501654.shtml?updated>
3. Коровенкова Т. Посол Польши: Мы не собираемся покупать электроэнергию, но не хотим политизировать вопрос строительства БелАЭС [Електронний ресурс] / Т. Коровенкова // TUT.BY. – Режим доступу: <https://news.tut.by/economics/574659.html>
4. Костюгова В. Российско-белорусские отношения: условия, состояние, перспективы [Текст] / В. Костюгова // Belarusian Institute for Strategic Studies. – 27 с. – Режим доступу: http://belinstitute.eu/images/doc-pdf/Research_Kostiugova.pdf
5. Кравченко В. Современное состояние та и прогнозы развития электроэнергетики Республики Беларусь и Российской Федерации [Електронний ресурс] / В. Кравченко // Институт экономики НАН

Беларуси. – Гуманитарные и социально-экономические науки. – 2006. – С. 73-79. – Режим доступа: <https://rep.bntu.by/bitstream/handle/data/7330/C.%2073-79.pdf?sequence=1>

6. Кто купит излишки электроэнергии с будущей белорусской АЭС [Электронный ресурс] / Deutsche Welle. – Режим доступа: <http://www.dw.com/ru/кто-купит-излишки-электроэнергии-с-будущей-белорусской-аэс/a-18934810>

7. Макушина Н. Комментарий: Белорусская АЭС усилит зависимость Минска от Москвы [Текст] / Н. Макушина // Deutsche Welle. – Режим доступа: <http://www.dw.com/ru/комментарий-белорусская-аэс-усилит-зависимость-минска-от-москвы/a-16113597>

8. Мельничук Т. Путин обещает Минску АЭС надежнее японской [Электронный ресурс] / Т. Мельничук // BBC. – Режим доступа: : http://www.bbc.com/russian/international/2011/03/110315_putin_minsk_nuclear

9. Потребление электроэнергии в Беларуси в 2016 году снизилось на 1% [Электронный ресурс] / Белорусское телеграфное агентство «Новости Беларуси». – Режим доступа: <http://www.belta.by/economics/view/potreblenie-elektroenergii-v-belarusi-v-2016-godu-snizilos-na-1-234751-2017/>

10. Правительство Беларуси скорректировало в сторону увеличения стоимость строительства БелАЭС [Электронный ресурс] / Атомная энергия 2.0. – Режим доступа: <http://www.atomic-energy.ru/news/2016/12/30/71415>

11. Строительство Белорусской АЭС: хронология событий [Электронный ресурс] / Белорусское телеграфное агентство «Новости Беларуси». – Режим доступа: http://atom.belta.by/ru/dosie_ru/view/stroitelstvo-beloruskoj-aes-xronologija-sobytij-41/

12. Углубленный обзор политики и программ в сфере энергоэффективности: Республика Беларусь [Электронный ресурс] / Секретариат Энергетической хартии. – 2013 р. – С. 114-118. – Режим доступа: http://belgium.mfa.gov.by/docs/belarus_ee_2013_rus.pdf

13. Энергетика [Текст] / ЮНИТЕР. – Березень 2015 р. – С. 1-2. – Режим доступа: <http://investinbelarus.by/docs/Energy.pdf>

14. Ядерная геополитика в регионе Балтийского моря: выявление стратегических интересов России позади Островецкой АЭС [Электронный ресурс] / Декомиссия. – Режим доступа: http://decommission.ru/2017/08/25/baltic_nuclear_triangle_25817/

15. Baltics to cooperate on Belarus nuclear power tax [Электронный ресурс] / Reuters. – Режим доступа: <https://www.reuters.com/article/baltics-energy/baltics-to-cooperate-on-belarus-nuclear-power-tax-idUSL8N1OC3QD>

16. Grebenkin A. Belarus nuclear power plant stirs fears in Lithuania [Электронный ресурс] / A. Grebenkin, T. Kalinovskaya // AFP News – Режим доступа: <https://ph.news.yahoo.com/belarus-nuclear-power-plant-stirs-fears-lithuania-030340793.html>

17. Statement by the Ministry of Foreign Affairs on Astravets Nuclear Power Plant under construction in Belarus [Электронный ресурс] / Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania. – 24 April 2017. – Режим доступа: <https://www.urm.lt/default/en/news/statement-by-the-ministry-of-foreign-affairs-on-astravets-nuclear-power-plant-under-construction-in-belarus->

18. Westinghouse Bankruptcy Shakes The Nuclear World [Электронный ресурс] / Forbes. – Режим доступа: <https://www.forbes.com/sites/jamesconca/2017/03/31/westinghouse-bankruptcy-shakes-the-nuclear-world/#3f80ab1a2688>

Stepanets P. V. Participation of russian federation in «belarusian npp» project as instrument of widening its political influence.

This article analyzes role of Russian Federation in the realization of «Belarusian Nuclear Power Plant» project in the context of Russian strategy of widening its influence in the neighboring country. There is also a consideration of political, economic and other reasons of Russian interests in this project and how Moscow sought ways to get involved in this project. This article also observes conditions which cause return of the idea by the Republic of Belarus to construct nuclear plant on its own territory and obstacles that do not allow official Minsk to become not only an initiator of the project, but also the main implementer. The clear attention is paid to the economic aspect of Russian role in the project of constructing nuclear power plant as guarantee factor of its realization. For better understanding of economic conditions that forced Minsk to return to the idea of constructing the nuclear plant, there is consideration of energy ties between Russia and Belarus in modern times. This article also analyzes goals of Kremlin in realization of Belorussian initiative and divides key interests of Russia due to the level of their importance. Such separation allows exploration different stresses that Russia places in order to achieve its foreign policy goals. The paper explores structure of national interests' levels in the strategy towards realization of Belarusian energy strategy. There are also explorations of geopolitical consequences of constructing Belorussian nuclear power plant and particularly how factor of constructing it used by Russian Federation to put political pressure on some states of the region. There is also forecast for future development of energy relations between two neighboring countries and dynamics of Russian geopolitical influence in Belarus and geographically close states.

Key words: RF, Belarus, energy sector, policy, geopolitical influence, «Belarusian NPP».